

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Идентификациона
налепница

ПАЖЉИВО НАЛЕПИТИ

PIG

ПОЛИТИКА И ПРИВРЕДА

ОГЛЕДНИ ИСПИТ

DRŽAVNA MATURA 2021./2022.

PIG.00.SR.R.K1.20

45340

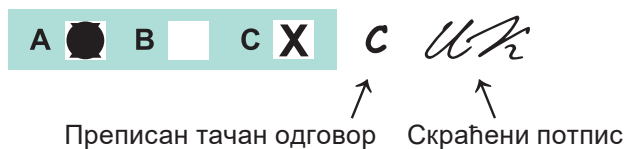
Политика и привреда

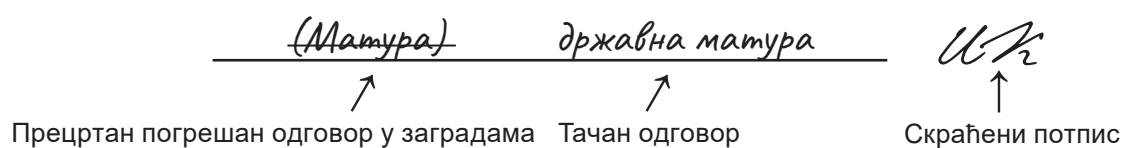
Начин означавања одговора на листу за одговоре:

Начин исправљања погрешака на листу за одговоре:

Начин исправљања погрешака у испитној књижици:

ОПШТА УПУТСТВА

Пажљиво прочитајте сва упутства и следите их.

Не okreћите страницу и не решавајте задатке док то не одобри водитељ испитне просторије.

Налепите идентификационе налепнице на све испитне материјале које сте добили у сигурносној кесици.

Испит траје **90** минута.

Испред сваке групе задатака је упутство за решавање. Пажљиво га прочитајте.

Можете писати по листу за концепт, али се његов садржај неће бодовати.

Пишите читко. Нечитки одговори ће се бодовати са нула (0) бодова.

На 2. страници ове испитне књижице приказан је начин означавања одговора и начини исправљања грешака. При исправљању грешака потребно је ставити скраћени потпис.

Забрањено је потписати се пуним именом и презименом.

Употребљавајте искључиво хемијску оловку која пише плавом или црном бојом.

Када решите задатке, проверите одговоре.

Желимо Вам много успеха!

Ова испитна књижица има 20 страница, од тога 1 празну.

Политика и привреда

I. Задаци вишеструког избора

У следећим задацима од више понуђених одговора само је **један** тачан. Тачне одговоре морате да означите знаком X на листу за одговоре. Тачан одговор доноси један бод.

1. Која врста јавне политике се бави спровођењем наставних реформи?

- A. спољна
- B. социјална
- C. еколошка
- D. образовна

(1 бод)

2. Која од наведених организација усмерава своје деловање пре свега на освајање власти?

- A. синдикат радника
- B. политичка странка радника
- C. удружење незапослених радника
- D. фондација за запошљавање

(1 бод)

3. Шпански председник Франциско Франко преузео је власт државним ударом 1936. године и затим донео законе на темељу којих је владао. Шта карактерише његову власт?

- A. легалитет и легитимитет
- B. недостатак и легитимитета и легалитета
- C. легитимитет са недостатком легалитета
- D. легалитет са недостатком легитимитета

(1 бод)

4. Држављани које земље могу да бирају своје представнике у Европском парламенту?

- A. Естонија
- B. Норвешка
- C. Швајцарска
- D. Украјина

(1 бод)

5. Која од наведених функција припада парламенту као политичкој институцији?

- A. провођење закона
- B. представљање грађана
- C. вођење економске политике
- D. предлагање државног буџета

(1 бод)

6. Због чега је према Уставу Републике Хрватске власт подељена на извршну, законодавну и судску?

- A. због финансијске међузависности органа власти
- B. због једноставнијег функционисања апарата власти
- C. због међусобне контроле и провере носилаца власти
- D. због потребе међусобне сарадње између органа власти

(1 бод)

7. Који државни орган према Уставу Републике Хрватске одлучује о проглашењу заштићених подручја Републике Хрватске?

- A. Хрватски сабор
- B. Државно правобранилаштво
- C. Влада Републике Хрватске
- D. Председник Републике Хрватске

(1 бод)

8. Како се стиче пуни политички ауторитет?

- A. легитимитетом и легалитетом
- B. кандидатуром на изборима
- C. држањем политичког говора
- D. оснивањем политичке странке

(1 бод)

9. Која од наведених промена у економији прати високу стопу инфлације?

- A. повећање запослености
- B. повећање богатства државе
- C. повећање цена производа и услуга
- D. повећање количине понуђених производа и услуга

(1 бод)

Политика и привреда

---

10. Коју врсту добра представља рачунало купљено за личну употребу?

- A. јавно
- B. капитално
- C. потрошно
- D. слободно

(1 бод)

11. Предузетник је власник фабрике безалкохолних пића. Којом од наведених активности предузетник одговара на темељно економско питање како производити?

- A. смањењем цене енергетских пића
- B. прибављањем концесије за црпљење воде
- C. проширивањем пословања на нова тржишта
- D. увођењем нове воде са укусом боровнице

(1 бод)

12. Која врста економске политике се бави прерасподелом новца из државног буџета?

- A. политика прихода
- B. пореска политика
- C. монетарна политика
- D. политика опште потрошње

(1 бод)

13. Како се назива пад општег нивоа цена свих добара и услуга који резултира повећањем куповне моћи новца?

- A. инфлација
- B. дефлација
- C. девалвација
- D. депрецијација

(1 бод)

14. Којим инструментом монетарне политике се користи централна банка када се одлучи на куповину вредносних папира?

- A.** обавезним резервама
- B.** девизним интервенцијама
- C.** операцијама на отвореном тржишту
- D.** трајно расположивим могућностима

(1 бод)

15. Коју је регионалну економску организацију Република Хрватска напустила уласком у Европској унију?

- A.** Европско удружење за слободну трговину (EFTA)
- B.** Европску и монетарну унију (EMU)
- C.** Организацију за безбедност и сарадњу у Европи (OSCE)
- D.** Централноевропску слободну трговинску зону (CEFTA)

(1 бод)

16. Како се назива економски процес развоја транснационалних корпорација које имају седиште у Европи, а производњу у Азији?

- A.** транзиција
- B.** приватизација
- C.** глобализација
- D.** индустријализација

(1 бод)

17. Које се према Уставу Републике Хрватске може ограничити права на штрајк када не постоје ванредне околности?

- A.** полицајцима
- B.** угоститељима
- C.** машиновођама
- D.** цивилним пилотима

(1 бод)

Политика и привреда

---

18. Која од наведених права према Уставу Републике Хрватске, Хрватска може да ограничи законом због неопходне заштите свог правног поретка?

- A. бирачко право
- B. право на правично суђење
- C. право на слободу вероисповести
- D. право кретања на територији Републике Хрватске

(1 бод)

19. Еколошко удружење са потписима грађана покушава да спречи општинску одлуку о изградњи одлагалишта великог отпада. Како се зове документ који грађани потписују?

- A. петиција
- B. конвенција
- C. интерпелација
- D. референдум

(1 бод)

20. Која овлаштења имају посланици Хрватског сабора поред доношења закона?

- A. укидање закона
- B. спровођење закона
- C. предлагање закона
- D. представљање закона

(1 бод)

21. Које се право према Уставу Републике Хрватске гарантује хрватским грађанима на подручју држава чланица Европске уније без обзира на њихово место пребивалишта?

- A. радно место
- B. трајно боравиште
- C. социјална заштита
- D. слобода кретања

(1 бод)

22. Заступници Хрватског парламента расправљају о насилном деловању једне ванпарламентарне политичке странке јер сматрају да она поткопава демократију у земљи. Који орган државне власти према Уставу Републике Хрватске може да забрани рад описане политичке странке?

- A. Хрватски сабор
- B. Јавно тужилаштво
- C. Врховни суд Републике Хрватске
- D. Уставни суд Републике Хрватске

(1 бод)

23. Коме Устав Републике Хрватске даје овлаштења да именује чланове Владе Републике Хрватске?

- A. Хрватском сабору
- B. премијеру
- C. председнику Републике Хрватске
- D. Уставном суду

(1 бод)

24. Која институција је задужена за спровођење монетарне политике Републике Хрватске?

- A. Финансијска агенција
- B. Хрватска привредна комора
- C. Хрватска народна банка
- D. Влада Републике Хрватске

(1 бод)

25. У Влади Републике Хрватске се води расправа о образовању. Председник Републике Хрватске не дели ставове са већином у Влади Републике Хрватске и верује да је неопходно друкчије организовати јавно образовање. Које су у овом случају уставне могућности председника Републике Хрватске?

- A. Може да уложи вето на одлуке Владе Републике Хрватске.
- B. Може да предложи своја решења Влади Републике Хрватске.
- C. Може да учествује у гласању у Влади Републике Хрватске.
- D. Може расписати референдум без супотписа премијера Републике Хрватске.

(1 бод)

Политика и привреда

II. Задаци кратког одговора

У следећим задацима одговорите кратким одговором (речју, са неколико речи или једноставном реченицом).

Одговоре упишите **само** на предвиђено место у испитној књижици.

Тачан одговор доноси један бод.

26. Како се називају организације као шта су GONG и Зелене акције које заснивају свој рад на добровољном удруживању грађана и које су независне од државних институција?

(1 бод)

27. У локалној самоуправи грађани често доносе одлуке директно и у великом броју су се одазвали на референдум о промени урбанистичког плана општине. Како се зове политичка култура за коју је карактеристично описано понашање грађана?

(1 бод)

28. Како се зове политичка идеологија, створена после Другог светског рата, која комбинује идеологију конзервативизма са економским либерализмом?

(1 бод)

29. У ком облику државног уређења били су носиоци државног суверенитета искључиво припадници високог племства као нпр. доживотни чланови Великог већа Венеције?

(1 бод)

Политика и привреда

- 30.** Како се зове неспремност бирача да изађу на политичке изборе због незаинтересованости или недостатка политичких опција којима би поверили политичко представљање?

(1 бод)

- 31.** У којим просторима се налазе бирачка места на којим може гласати хрватски држављанин који је у време избора за Хрватски сабор био у иностранству?

(1 бод)

- 32.** Која овлашћења врши омбудсман?

(1 бод)

- 33.** Којим се појмом означава смањење вредности хрватске куње у односу на амерички долар узроковано трговањем овим валутама на девизном тржишту?

(1 бод)

- 34.** Како се назива тржишна структура у којој је држава једини купац електричних возова?

(1 бод)

Политика и привреда

---

35. Како се називају финансијске институције које од грађана прикупљају новчана средства у облику депозита и пласирају их у облику кредита?

(1 бод)

36. У условима савремене економије, тржиште ће аутоматски елиминисати из тржишне конкуренције оне привредне субјекте који су неефикасни и недовољно продуктивни. Како се назива описан тип тржишне функције?

(1 бод)

37. Цена мобилних телефона у првом кварталу била је 2.000 куна, а тражена количина је била 1000 комада. У трећем кварталу цена мобилних телефона пала је на 1.300 куна, док је тражена количина порасла на 1700 комада. Какву врсту нагиба ће имати крива потражње у примеру који је описан?

(1 бод)

38. Која терцијарна делатност у савременој хрватској привреди има највећи удео у хрватском бруто друштвеном производу?

(1 бод)

39. На које уставно начело може да се позове државни службеник који не жели да у својој канцеларији окачи верско обележје на зид?

(1 бод)

Политика и привреда

- 40.** Општинско веће верује да уређење главне плаже у месту пре туристичке сезоне може да финансира из властитог буџета, али у одлучивање о томе жели да укључи све заинтересоване грађане. На који начин према Уставу Републике Хрватске, осим референдумом, грађани могу непосредно одлучити о наведеном питању?

(1 бод)

- 41.** Ко према Уставу Републике Хрватске, може дати помиловање осуђеном на издржавању затворске казне?

(1 бод)

- 42.** Ко према Уставу Републике Хрватске, у случају изгласавања неповерења поједином члану Владе Републике Хрватске, предлаже Хрватском сабору новог члана Владе Републике Хрватске?

(1 бод)

- 43.** Којом већином према Уставу Републике Хрватске, Хрватски сабор одлучује о промени граница Републике Хрватске?

(1 бод)

- 44.** Који орган државне власти, према Уставу Републике Хрватске, са циљем економског развоја земље, уводи политику фискализације и води бригу о њеном спровођењу код свих пореских обвезника?

(1 бод)

Политика и привреда

- 45.** Како се назива економски процес конверзације државне имовине и прелаза у тржишну економију кроз коју је Република Хрватска пролазила крајем 20. века?

(1 бод)

- 46.** Каква је била структура хрватског парламента према Уставу Републике Хрватске из 1990. године?

(1 бод)

- 47.** Колико заступника мора да гласа за превремено распуштење Хрватског сабора да би одлука о превременом распуштању била важећа?

(1 бод)

III. Задаци продуженог одговора

У следећем задатку пажљиво прочитајте почетни садржај и одговорите са неколико реченица, јасно и сажето, усмеравајући се на оно шта је од суштинског значаја за задатак. Одговор упишите **само** на предвиђено место у испитној књижици. Тачан одговор доноси један или два бода.

Политика и привреда

---

48. Пажљиво прочитајте текст.

Јануар 2021.

Холандски премијер Марк Руте најавио је у петак оставку своје владе, прихватајући одговорност за лоше управљање системом новчане помоћи за децу због чега се на хиљаде породица нашло у финансијским проблемима (...).

Оставка је уследила након шта је парламентарна истрага прошли месец открила да су службеници пореске управе погрешно оптужили породице за превару.

Истрага је открила да је око 10.000 породица морало да врати десетине хиљада еура које су добили у облику дечјег доплатака и претрпеле су банкрот, а проблеми су узроковали и незапосленост и раставу бракова.

Породице су претрпеле „невиђену неправду“, рекао је Руте.

Велики број породица које су се нашле на оптуженичкој клупи је мигрантског порекла или имају двојно држављанство.

Извор: <https://www.jutarnji.hr>

Напомена: Подаци о извору почетног садржаја бит ће објављени у испитном решењу.

Политика и привреда

Именујте и објасните два аспекта одговорности владе у демократској држави у примеру који је описан.

[illegible]

(2 бода)

Политика и привреда

49. Пажљиво прочитајте текст.

Пре пандемије COVID-19, на тржишту су постојале заштитне маске као шта су медицинске трослојне маске FFP2 и FFP3 маске са вентилом. Цена им је била ниска пре пандемије, а маске су куповале одређене групе потрошача, као шта су болнице и фабрике. Са појавом пандемије COVID-19, тржиште је видело екстремно повећање потребе за маскама.

С обзиром да је цена маски на почетку пандемије била ниска, потрошачи су куповали веће количине заштитних маски, шта је изазвало несташицу маски на тржишту.

Због оваквог понашања цена маски се нагло повећала јер производња није могла да прати потребе тржишта. Са повећањем цена купци су престали да купују веће количине заштитних маски, шта је стабилизовало цене маски на тржишту.

Како се назива тржишни закон који је описан у тексту? Објасните како деловање тог закона утиче на однос између потребне количине добара и њихове цене на тржишту.

[illegible]

(2 бода)

50. Пажљиво прочитајте текст.

Ученици једне градске гимназије учествовали су на Државном такмичењу из Физике, које је одржано у гимназији у другом граду и остварили су пето место. Постигли су лош резултат. После такмичења, разгледали су ту школу и схватили да су кабинети за Физику много боље опремљени од оних у њиховој школи. Они мисле да би могли да усвоје више знања и остваре много боље резултате на будућим такмичењима када би и они имали боље опремљене кабинете. Као резултат тога, они се припремају да подстакну акцију за опремање кабинета у њиховој школи.

Наведи назив иницијативе коју би требало да покрену ученици да би остварили свој циљ, боље опремљен кабинет Физике у својој школи. Објасните која три заинтересована акционара би могла да им помогну у достизању тога циља.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

(2 бода)

Празна страница